

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Калина Христова
Нов български университет, департамент „Изящни изкуства“

За присъждане на образователна и научна степен „доктор“, научна област 8. Изкуства, професионално направление 8.2, Изобразително изкуство, научна специалност 05.08.04. Изкуствознание и изобразително изкуство (Скулптура)
докторска програма „Визуално-пластични изкуства“

Дисертационен труд: **Биоморфизмът като характеристика на формата. Проблеми при пластичния изказ на Боян Райнов**

Докторант: **ас. Мартин Филипov Трифонов**
за кандидатурата за научна степен „Доктор“ в област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство

Научен ръководител: **доц. Валентин Савчев**

Предоставената ми за рецензиране дисертация на Мартин Трифонов се състои от текстова част с обем от 142 страници. Главните раздели на текстовата част са подредени в следната последователност: от увод, характеризиращ изследването, три глави и заключение. Методите на сравнителния анализ на интервютата в приложенията наистина същински подкрепят тезата на докторанта. Дисертационният труд включва илюстративно приложение с обем от 49 стр. Библиографията на дисертацията включва 59 литературни източника и 6 електронни източника.

I. Актуалност и значимост на научния труд

Обектът на изследването е частта от творчеството на Боян Райнов, представляваща както малките по размер скулптури, предназначени за интериорни пространства, така и произведенията в по-голям мащаб, ситуирани в градска среда. С приносен характер, който подкрепя актуалността на научното изследване, са методите на изследване, приложени от асистент Мартин Трифонов, най-вече интервюта и разговори. В изследването си той намира източници наистина близки до Боян Райнов, като с някои се среща и интервюира в Париж по време на творческия си престой в Сите-дез-ар, като резидент на Съюза на българските художници през 2019 г.

Правейки исторически преглед, който позволява поглед от дистанцията на времето, Мартин Трифонов, с разбирането на активно творещ художник, показва формалните качества и един емоционален поглед върху работите на Боян Райнов. Дисертацията разглежда творчеството на Боян Райнов, като важен автор, чието творчество носи белезите на биоморфизма, заложен в творбите на някои от творците от първата половина на XX век.

Сред достойнствата на дисертационния труд е описването на голяма част от творбите на Боян Райнов, което би могло да бъде началото на каталогизиране на произведенията на Райнов – маркиране освен на формалните качества на творбите, така и местонахождението им, информация, която е полезна за изкуствоведските изследвания на този период в изкуството в България, а защо не и в Европа като цяло.

II. Основни части на научното изследване

Структурата на дисертационния труд, методологията на изследването и следваната методика са в съответствие с поставените задачи.

В първата глава от изследването, чрез леко удълженото „сърфиране” през основните направления и стилове в изкуството от края на IX и началото на XX-ти век, докторантът се старее да изясни етимологията на понятията „витализъм” и „биоморфизъм” в контекста на пластичните и визуални изкуства. Докторантът прави опит да определи биоморфния генезис в скулптурата на Боян Райнов, ситуирайки неговото място и значимост в европейската скулптура.

Втората глава насочва вниманието върху скулптурата на Боян Райнов и по-конкретно върху тези аспекти от нея, които отразяват и оправдават проявления на биоморфни белези във формата ѝ. Анализирани са монументалните реализации на автора в градска среда, като най-голямо внимание е отделено на биоморфните им белези. Направена е връзка между крайния образ на споменатите произведения и идеите, изложени и обяснени в първата глава от изследването.

Трета глава се състои от две части. Първата представя художествената дейност на автора на изследването, реализирана по време на разработването му и приносът ѝ към проблематиката, съдържаща се в него. Втората част е ориентирана около други общи черти на предмета на изследването с художествената дейност на дисертанта.

III. Изводи и заключения

Като заключение Мартин Трифонов извежда някои основни изводи от научното изследване, като ще спомена някои от основните сред тях:

- Основно твърдение в дисертацията е, че биоморфното отношение към формата в модерната скулптура е явление, проследимо до някои от най-ранните творби на това изкуство.
- Едно от важните заключения в дисертацията е, че Боян Райнов е насищал пластичните си резултати с хуманистичните си разбирания, а често и с едно искрено очарование от жизнеродните сили на природата.

IV. Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд са изведени от докторанта в шест основни направления, като ще се спра само на някои от тях, определяйки избора си на базата на тяхната значимост, заложената от поставените цели и задачи в дисертационния труд:

- Един от основните приноси на научното изследване е проучването на предпоставките, довели до обособяването на биоморфната тенденция в модерното изкуство.
- Принос на изследването е теоретичната информация, тясно свързана с пластическия език на някои от най-ярките представители на модерната скулптура, творческите разработки на които са се превърнали в образци, съдържащи биоморфната форма като основно изразно средство.
- Изследването отбелязва интересите и на Боян Райнов, превърнали се в предпоставка за избора му на биоморфното като част от неговия формален речник.

- Едно от най-ценните качества на това научно изследване е събирането на мнения на утвърдени професионалисти в областта на изобразителното изкуство, с помощта на които осигурява по-широк обхват на гледните точки и оценка по темата на дисертацията.

В разглеждания период Мартин Трифонов има реализирани 3 публикации, свързани с темата за биологичното и биоморфното, като обекти на изследване са релефите и кръглата скулптура на Жан Арп. Първата в публикация, озаглавена „Симетрия в релефа и скулптурата на Жан (Ханс) Арп” (сборник „Пролетни научни четения” през 2020, АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев” – Пловдив). Втората и третата публикации, които разглеждат три от скулптурите на Боян Райнов, наситени с биологично вдъхновен формален език и биоморфните белези в монументалната му скулптура, са публикувани в сп. „Визуални изследвания“, Университетско издателство „Св.св. Кирил и Методий” и са налични онлайн.

V. Обобщение

Авторефератът правилно отразява съдържанието на дисертационния труд. Докторатът е структуриран много добре и логически и ясно представя целите и задачите на изследването. Формулираните цели са защитени много добре. На лице са и гореизброените приноси на дисертацията. Научната разработка на Мартин Трифонов има принос към разбирането на процесите в изкуството и по-конкретно работата на един от основните автори, а именно Боян Райнов, който разглежда биоморфната форма в своето творчество. Това е тема, актуална и преди, и сега. Новият прочит на хронологията в скулптурните форми в България е важен за разбирането на скулптурното изкуство изцяло.

V. Лични впечатления от кандидата

Наблюдавам личното творчество на Мартин Трифонов в ролята си на зрител на един от активните автори в областта на съвременната скулптура в България. Творческата му активност подкрепя това мое твърдение, че Мартин Трифонов е млад и интересен автор, който представя различен изказ и нова форма на пластичните форми. Мартин Трифонов е

активен автор още от самото си завършване на специалност „Скулптура“, в класа на проф. Емил Попов.

През последните пет години Мартин Трифонов участва в множество колективни изложби и е автор на самостоятелни творчески проекти и изяви. През 2018 г. е един от участниците в „Отвъд повърхността“, Национални есенни изложби Пловдив 2018, а през 2019 година е резидент на Cité internationale des arts – Париж, Франция на Съюза на българските художници. През същата година реализира скулптурен портрет на легендарния тенор – Никола Николов, която е поставена във фойето на Софийската опера.

Само след няколко дни ще участва като един от селектираните участници в Национална изложба-конкурс за живопис и скулптура 2021, по идея на идея на Тодор Стайков и със съдействието на Съюза на българските художници в галерия „Райко Алексиев“.

VI. Заключение

Оценявам с положителна оценка научните качества и приноси на изследователската работа и научния труд на Мартин Трифонов, неговата завършеност и коректност, неговата научна и творческа значимост, личния принос на докторанта и практическата полезност и актуалност на изследвания проблем. Предлагам на уважаемите членове на научното жури да дадат съгласието си за присъждането на образователна и научна степен „Доктор“ на Мартин Трифонов по шифър 8.2 Изобразително изкуство.

22.10.2021 г.

гр. София

/доц. д-р Калина Христова/